

P o s u d o k

na habilitačnú prácu Dr. Erika Hrnčiarika: Rímske a germánske výrobky z kosti, parohoviny a slonoviny z auxiliárneho kastela v Iži v kontexte severopanónskej hraničnej zóny. Trnava 2015, 126 paginovaných strán, 22 tabuliek.

Materiál k predloženej habilitačnej práci pochádza z dlhoročného výskumu pracovníkov Archeologického ústavu SAV K. Kuzmovej a J. Rajtára. Autor pri jeho spracovaní nadviazal na svoje predchádzajúce práce, najmä na katalóg kostených predmetov zo zbierok Podunajského múzea v Komárne. Už tam preukázal dobrú znalosť problematiky, ktorá sa ešte rozvinula v habilitačnej práci. Rozčlenil ju prehľadne na 8 kapitol s podkapitolami zameranými hlavne na jednotlivé druhy predmetov, ako napríklad šperky, predmety dennej potreby a pod. V rámci nich sa venuje podrobne kategóriám ako ihlice, hrebene, nože atď.

Väčšina predmetov sa nedala presnejšie datovať na základe terénnej situácie, E. Hrnčiarik však prejavil dobrú znalosť literatúry a pomocou nej sa mu podarilo uspokojivo klasifikovať i datovať spracovávaný súbor. Niektoré nálezy už boli publikované, autor sa však neuspokojil s ich doterajšou interpretáciou a podrobil ich novej analýze. Za všetky možno spomenúť figúrku herca, ktorú určil ako rukoväť noža vyrobenú pravdepodobne z kosti a nie zo slonoviny. Pomerne veľkú pozornosť venoval aj technológii výroby kostených a parohových predmetov pričom zvlášť treba oceniť jeho vlastné experimenty s opracovaním parohoviny, ktoré vyvrátili niektoré staršie názory. Parohovina bola obľúbená najmä u Germánov a podstatnú časť nálezov z Iže považuje E. Hrnčiarik za germánske výrobky. Niektoré pochádzajú už z obdobia po opustení tábora rímskym vojskom, iné však svedčia skôr o obchodovaní s Germánmi.

Niektoré predmety, najmä dekoratívne ihlice, slúžili na úpravu účesov rímskych žien a preto je ich výskyt v tábore v Iži pozoruhodný. V kontexte nálezov z vojenských táborov v posledných desaťročiach však len prispievajú k pomaly už akceptovanému názoru, že ženy sa bežne nachádzali v táborech. Aj autor pripúšťa túto skutočnosť a predpokladá, že sa ženy mohli uplatniť pri oprave odevov, či pri varení. Mohlo však ísť aj o manželky vyšších dôstojníkov.

Celkovo možno jadro práce charakterizovať ako zdarilé, autor prejavil dostatočnú vedeckú erudíciu a možno konštatovať, že sa stal popredným znalcom danej problematiky na Slovensku. Dobrý dojem z práce kazia niektoré preklepy, nedostatky či faktografické chyby, ktoré sa dali odstrániť pozornejším čítaním textu ešte pred vytlačením, či už zo strany autora alebo recenzentov. Navrhoval by som, aby sa do knihy ešte pred distribúciou vložila strana s erratami, ktoré by napomohli napraviť pokrivený obraz o publikácii, ktorej vlastná analytická časť má vysokú odbornú úroveň.

Uvediem len niektoré nedostatky, odhalenie ostatných ponechám na autorovi:

- v zozname literatúry nie je dôsledne dodržiavaný úzus písania anglických podstatných a prídavných mien v názve veľkým písmenom

- niektoré mená autorov v texte nezodpovedajú menám v zozname: napr. Schach – Dörger namiesto Dörger, Isčević – Ivčević, Bilkei – Bikle, Urecht – Ureche a pod.

- zo zoznamu vypadlo pomerne veľa autorov, uvediem len niekoľko náhodne zistených: Balsdon 1979, Derks – Vos 2010, Garbsch 1965, Mikovinyová – Daňová 2010, Obmann 1997, Teuber 2005...

- v samotnom texte sa objavujú i trochu kuriózne formulácie – napríklad o vode pri varení kosti, ktorá mala 120 stupňov (str. 15) či lokalita v názvom Pizza (str. 14) – ide pravdepodobne o Pisu

- na str. 73 sa nachádza nepresné konštatovanie o príchode Gótoch do strednej Európy v polovici 4. storočia

- podobne aj formulácia o vytratení sa jazdeckých lukostrelcov z Panónie v 3. storočí (str. 87) je nesprávna – v táborech Odiavum, Campona a Rittium tieto oddiely zotrvali aj po markomanských vojnách

- okrem toho, lukostrelci netvorili len jazdecké jednotky, ako by sa to zdalo na základe konštatovania na str. 45

- Marcus Antonius nebol cisárom, ako sa to uvádza na str. 25, ale členom druhého triumvirátu na sklonku republiky

- pyxida sa píše s tvrdým y po p, collegium s dvoma l

Najmä faktografické chyby by sa mali nejakým spôsobom uviesť na pravú mieru. Uvedené nedostatky sa však netýkajú jadra práce, ktorú – musím opätovne zdôrazniť – považujem za dobrú, preto navrhujem, aby Dr. Erikovi Hrnčiarikovi bol udelený titul docent v odbore archeológia.

V Bratislave 27.02.2016

Prof. Eduard Krekovič, CSc.